gemeente
Schiedam

Introductie

Omgevingsprogramma Klimaat
Schiedam 2026

Voorwoord

Omgevingsprogramma Klimaat
Schiedam 2026

In 2025 vierde Schiedam haar 750-jarig bestaan, een bijzonder moment waarop we met trots hebben teruggekeken op onze rijke geschiedenis. Van distilleerstad tot dynamische, moderne gemeente. Maar het jubileum bood ook een mooi moment om vooruit te kijken. Onder het motto ‘Schiedam viert de toekomst’ hebben we onszelf de vraag gesteld: hoe zorgen we ervoor dat onze stad ook over 50, 100 of zelfs 750 jaar nog leefbaar, gezond en aantrekkelijk is?

De gevolgen van klimaatverandering zijn steeds zichtbaarder. Ook binnen onze gemeente ervaren we de gevolgen ervan. Van hete zomers die gepaard gaan met droogte, tot aan natte periodes waarin we wateroverlast kennen, als wel een stijgende zeespiegel en schade die ontstaat aan de fysieke leefomgeving. Dat vraagt om actie. In het Omgevingsprogramma Klimaat Schiedam 2026 laten we zien hoe Schiedam werk maakt van zowel klimaatmitigatie (het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen) als klimaatadaptatie (het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering).

Tegelijkertijd hebben we oog voor rechtvaardigheid: klimaatbeleid raakt niet alleen het milieu, maar ook het dagelijks leven en de portemonnee van Schiedammers. Niet iedereen heeft dezelfde mogelijkheden om te verduurzamen. Daarom is het streven dat iedereen mee kan doen, en geven we extra steun aan wie dat het hardst nodig heeft. Samen met bewoners, ondernemers, scholen, woningcorporaties en maatschappelijke partners bouwen we aan een weerbaar Schiedam. Projecten als Nieuwe Energie voor Groenoord laten zien dat we als stad durven pionieren, en dat we trots mogen zijn op wat we al samen bereiken.

De weg naar een klimaatbestendige toekomst is lang, maar elke grote verandering begint met kleine stappen. Dit programma markeert de Schiedamse route voor de komende jaren: van plannen naar actie, van ambitie naar uitvoering. Straat voor straat, wijk voor wijk, samen met de stad. Laten we deze uitdaging met elkaar aangaan, voor het Schiedam van vandaag én dat van morgen.

Wethouder S. F. Hamerslag

Wethouder C. Kahramanoglu

1 Inleiding

Klimaat is een onderwerp dat ons allemaal raakt en steeds urgenter op de agenda staat. Ook in Schiedam zijn de gevolgen van klimaatverandering merkbaar, zoals hitte, wateroverlast en droogte. Het is daarom van groot belang dat de gemeente actief beleid voert om verdere klimaatverandering te beperken (klimaatmitigatie) en tegelijkertijd de stad aanpast aan de onvermijdelijke veranderingen die al plaatsvinden (klimaatadaptatie). Goed klimaatbeleid is nodig om Schiedam ook in de toekomst leefbaar, veilig en gezond te houden voor alle inwoners. Het raakt aan diverse thema's die voor Schiedammers belangrijk zijn, zoals gezondheid, energie, wonen, armoede, mobiliteit en groen in de stad. Door nu gerichte doelen en maatregelen te nemen, investeert Schiedam in een duurzame en weerbare toekomst, waarin zowel huidige als toekomstige generaties prettig kunnen leven.

Een succesvolle aanpak van het klimaat vraagt bovendien om een nauwe samenwerking met inwoners, organisaties en bedrijven in de stad. Klimaatbeleid kan alleen effectief zijn wanneer iedereen meedoet en zijn of haar verantwoordelijkheid neemt. Bewoners kunnen bijvoorbeeld bijdragen door energie te besparen, duurzame keuzes te maken en mee te denken over aanpassingen in de leefomgeving. Ook bedrijven spelen een belangrijke rol in het terugdringen van CO_2-uitstoot en het stimuleren van innovatieve, groene oplossingen. Samenwerking zorgt niet alleen voor meer draagvlak en betrokkenheid, maar leidt ook tot creatievere en effectievere oplossingen die passen bij de lokale situatie van Schiedam. Op die manier wordt klimaatbeleid echt van en voor de hele stad.

2 Huidig Klimaatbeleid

In 2019 is het Klimaatadaptatieplan Schiedam 'Op weg naar een klimaatbestendige en waterrobuuste stad' vastgesteld en in 2020 heeft de gemeenteraad het Klimaatbeleidsplan Schiedam 'Een wereld te winnen' vastgesteld. In deze plannen staan de volgende doelstellingen vermeld:

Doelstelling Klimaatadaptatieplan (2019)	Doelstellingen Klimaatbeleidsplan (2020)
1. In 2050 is Schiedam klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.	1. 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990 2. In 2050 is Schiedam CO_2-neutraal 3. Iedereen kan meedoen in de energietransitie 4. Schiedam is voorbereid op extreme weersomstandigheden 5. Het vergroten van de biodiversiteit en het versterken van de ecologische waarde in en buiten Schiedam.

Tabel 1: Doelstellingen Klimaatadaptatieplan en Klimaatbeleidsplan

In aansluiting op de landelijke klimaatafspraken heeft Schiedam concrete doelen vastgesteld voor 2030 en 2050. Om duidelijkheid te bieden over de aanpak en de stappen die de gemeente tot 2030 zal nemen, is het Omgevingsprogramma Klimaat Schiedam 2026 opgesteld. Dit document geeft een overzicht van de aanleiding voor het klimaatbeleid, beschrijft de doelstellingen tot 2030 en licht toe hoe de uitvoering van deze doelen vorm krijgt.

De voortgang van het omgevingsprogramma Klimaat wordt jaarlijks gemonitord, zodat tijdig kan worden bijgestuurd waar nodig. Naar verwachting vindt uiterlijk in 2032 een evaluatie plaats waarin wordt beoordeeld in hoeverre de doelstellingen voor 2030 zijn gerealiseerd. Op basis hiervan wordt besloten op welke wijze Schiedam na 2032 verder zal werken aan de klimaatopgave. Het omgevingsprogramma Klimaat geldt daarmee als leidraad voor de periode tot en met 2032.

Daarnaast is het mogelijk dat deelprogramma's tussentijds worden aangepast of aangevuld, indien veranderingen in de politieke, maatschappelijke of financiële context dit vereisen. Deze flexibiliteit waarborgt dat het beleid blijft aansluiten bij actuele ontwikkelingen en de behoeften van de stad.

3 Een Omgevings-programma

De ambities, doelen en opgaven uit de omgevingsvisie Schiedamse Omgevingsvisie kunnen voor een beleidsonderwerp of gebied nader worden uitgewerkt in omgevingsprogramma's. In een omgevingsprogramma beschrijft het college het uit te voeren beleid en de concrete maatregelen die daarbij worden genomen. Het voorliggende omgevingsprogramma Klimaat bestaat momenteel uit de deelprogramma's 'klimaatadaptatie' en 'klimaatmitigatie' en is bedoeld om inzichtelijk te maken wat de gemeentelijke doelen en maatregelen zijn op deze thema's in de stad tot 2030.

Een omgevingsprogramma is, net als de omgevingsvisie, zelfbindend, maar kan wel worden gebruikt om burgers en bedrijven te stimuleren een bijdrage te leveren aan de doelstellingen ten aanzien van een gezonde fysieke leefomgeving. Daarnaast wordt, op basis van de in voorbereiding zijnde Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw), een Warmteprogramma in 2027 een verplicht programma voor gemeenten onder de Omgevingswet. Dit wordt dan een aanvullend deelprogramma binnen het Omgevingsprogramma Klimaat. Het Omgevingsprogramma Klimaat is geschreven voor alle belanghebbenden in de gemeente: bewoners, bedrijven, overige organisaties en partners in de stad, de eigen ambtelijke organisatie en medeoverheden.

4 Leeswijzer

In dit omgevingsprogramma wordt langs drie hoofdlijnen naar klimaat gekeken:

Hoofdlijn	Maatregel
1. Klimaatmitigatie	Maatregelen gericht op het tegengaan van verdere klimaatveranderingen. Onder andere verminderen van uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen in de gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit; het toepassen van circulaire principes in de samenleving; en de sociale kant van deze transities.
2. Klimaatadaptatie	Maatregelen gericht op het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals wateroverlast, droogte, hittestress en overstromingen.
3. Biodiversiteit en dierenwelzijn:	Maatregelen gericht op het behoud en verbeteren van biodiversiteit en dierenwelzijn.

Deel 1. Klimaatmitigatie

Schiedam heeft nu al te maken met de gevolgen van klimaatverandering. CO_2-uitstoot en andere broeikasgassen dragen bij aan klimaatverandering. Om verdere klimaatverandering te beperken, is het dan ook belangrijk dat de uitstoot van broeikasgassen wordt teruggebracht. De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen met de energietransitie, dus dat maatregelen haalbaar en betaalbaar blijven. In dit deel ligt de focus op doelstellingen 1, 2 en 3 uit het Klimaatbeleidsplan (zie Tabel 1.) en de maatregelen die nodig zijn om de betreffende doelstellingen te behalen. Klimaatmitigatie richt zich op vijf thema's:

- Gebouwde Omgeving (verminderen en verduurzamen van energiegebruik, energiearmoede tegengaan en beschikbaarheid van energie);
- Industrie en Werklocaties (verminderen en verduurzamen van energie, toegang tot energie);
- Circulaire Samenleving (her- en deelgebruik van grondstoffen en producten);
- Duurzame Mobiliteit (verminderen van verkeersbewegingen, verduurzamen van verkeer);
- Samen Ontwikkelen (samenwerking, onderwijs en arbeidsmarkt, klimaat in de stad).

Verder worden de randvoorwaarden besproken die nodig zijn om de plannen te realiseren, zoals financiën. Tenslotte worden de monitoring van voortgang en evaluatie besproken.

Deel 2. Klimaatadaptatie

In Nederland komen steeds vaker extreme buien voor, afgewisseld met langere periodes van droogte. Steeds duidelijker wordt dat het klimaat verandert. De opgave is om de stad aan te passen aan de extremere weersomstandigheden. Het gaat erom bestand te zijn tegen 'te veel' en 'te weinig' water, en de gevolgen die daarmee gepaard gaan, zoals droogte en hittestress. Het aanpassen van de stad aan de gevolgen van klimaatverandering is klimaatadaptatie. De ambitie is dat Schiedam in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Klimaatadaptatie richt zich op vier thema's:

- Wateroverlast (als gevolg van extreme neerslag)
- Droogte (als gevolg van een langdurig tekort aan neerslag)
- Hitte (als gevolg van extreem hoge temperaturen)
- Overstromingen (waarbij door extreme neerslag elders rivieren buiten de oevers treden en er een risico is op het doorbreken of overstromen van dijken)

In het huidige Klimaatadaptatieplan Schiedam wordt beschreven wat de gevolgen zijn van klimaatverandering voor de stad en hoe de stad daarmee omgaat. In het omgevingsprogramma Klimaatadaptatie wordt er gekeken naar de verschillende knelpunten, kansen en oplossingsrichtingen per wijk. Vervolgens wordt met inachtneming van het Integraal Uitvoeringsprogramma Buitenruimte (IUPB) bepaald welke klimaatadaptieve projecten de komende jaren kansrijk zijn in de stad binnen het beschikbare budget.

Deel 3. Biodiversiteit en dierenwelzijn

Voor doelstelling 5 uit het Klimaatbeleidsplan is vooralsnog geen deelprogramma ontwikkeld. Momenteel zijn er nog twee programma's in afrondende fase op deze onderwerpen, te weten: het Actieprogramma Dierenwelzijn en het Uitvoeringsprogramma Buitengewoon Groen. De komende periode zal bekeken worden in welke vorm de gemeente invulling gaat geven aan thema's biodiversiteit en dierenwelzijn.

5 Context van Schiedams klimaatbeleid

Klimaatverandering in Nederland

De gemiddelde temperatuur is wereldwijd in de afgelopen 130 jaar met circa 1°C gestegen, in Nederland zelfs met 1,7°C. Deze stijging veroorzaakt een toename van extreem weer, zoals hittegolven, droogte, zware regenval en stormen, en leidt tot verstoringen van ecosystemen. Veranderingen in oceaanstromen kunnen bovendien onvoorziene gevolgen hebben. Het is van belang om op diverse terreinen aanpassingen door te voeren om de negatieve effecten te beperken en tegelijkertijd de stad en haar inwoners voor te bereiden op onvermijdelijke veranderingen.

Klimaatverandering en de impact op Schiedam

Het versterkte broeikaseffect leidt wereldwijd tot een stijging van de gemiddelde temperatuur en toename van extreem weer. Ook Nederland ondervindt steeds duidelijker de gevolgen hiervan, en Schiedam is daarop geen uitzondering. Deze ontwikkelingen hebben niet alleen ecologische, maar ook sociale en economische gevolgen. Zo ervaren kwetsbare groepen tijdens hittegolven beperkingen in hun bewegingsvrijheid, terwijl hevige regenval leidt tot wateroverlast en risico's op schade aan woningen en bedrijven. Om deze en andere negatieve effecten te beperken, is het noodzakelijk dat ook inwoners van Schiedam hun leefstijl, mobiliteit en werkpatronen aanpassen. Dit vraagt om gerichte en soms ingrijpende maatregelen.

Energiesysteem in transitie

Sinds de industriële revolutie is het gebruik van fossiele brandstoffen toegenomen, wat heeft geleid tot een hogere uitstoot van broeikasgassen. De huidige energietransitie richt zich op het beperken van het energieverbruik en vergroten van het aandeel duurzame energiebronnen zoals zon, wind, bodemwarmte en waterstof. Dit maakt het energiesysteem flexibeler en draagt bij aan het terugdringen van CO_2-uitstoot en luchtvervuiling, wat de gezondheid van inwoners ten goede komt. Tegelijkertijd brengt de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnetwerk uitdagingen met zich mee, die vragen om een integrale en slimme aanpak in samenwerking met betrokken partijen.

Duurzaam grondstofgebruik

Nederland is voor veel grondstoffen afhankelijk van import, waarbij sommige materialen schaars zijn of onder grote milieubelasting gewonnen worden. Ook de toenemende geopolitieke spanningen en gevolgen van klimaatverandering hebben invloed op de beschikbaarheid en prijzen van materialen. Het huidige lineaire gebruik van grondstoffen – produceren, gebruiken en weggooien – is mede daarom onhoudbaar. Schiedam zet daarom in op een circulaire stad waarin hergebruik, reparatie en delen centraal staan. Dit bevordert de regionale weerbaarheid, bespaart grondstoffen en energie, en stimuleert innovatie en sociale cohesie.

Vervoer en mobiliteit

Het vervoer van personen en goederen heeft aanzienlijke gevolgen voor het klimaat en de leefomgeving. Fossiel aangedreven voertuigen dragen bij aan CO_2-uitstoot, fijnstof en geluidsoverlast. Tegelijkertijd blijft mobiliteit essentieel voor economische en sociale verbindingen. Het stimuleren van duurzame vervoerswijzen, zoals fietsen, wandelen, elektrisch en openbaar vervoer, is daarom een belangrijke pijler binnen het klimaatbeleid van Schiedam.

Biodiversiteit en ecosystemen

Nederland kampt met een sterk verlies aan biodiversiteit door verstedelijking, intensief landgebruik en vervuiling. Dit maakt ecosystemen kwetsbaarder en bedreigt de natuurlijke balans. Schiedam zet in op natuurinclusiviteit, het vergroten van biodiversiteit en het terugdringen van verstening binnen de stad. Dit draagt bij aan een beter leefmilieu, een aangenamere leefomgeving en helpt hitte-effecten te beperken.

Ruimtelijke inrichting en klimaat

Klimaatadaptatie en -mitigatie vereisen aanpassingen in de inrichting van de openbare ruimte en ondergrond. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van groene zones en wateropvang ter beperking van hitte en wateroverlast, evenals infrastructuur voor duurzame energie, en het herzien van mobiliteits- en parkeerconcepten. Deze maatregelen dragen bij aan een toekomstbestendige, veilige en leefbare stad.

Beeldcredits: diverse stockbronnen (Unsplash – Davey Heuser; iStock).

6 Tot slot

Het realiseren van win-winsituaties

Bij de ontwikkeling en uitvoering van het Omgevingsprogramma Klimaat wordt gestreefd naar een zo integraal mogelijke benadering van de verschillende transities. Dit houdt in dat er actief wordt gezocht naar win-winsituaties, waarbij maatregelen ter bevordering van verduurzaming tegelijkertijd positieve effecten hebben op andere beleidsdoelstellingen van de gemeente Schiedam. Hoe breder de waardecreatie, des te groter de maatschappelijke meerwaarde.

Zo draagt het stimuleren van isolatiemaatregelen niet alleen bij aan het reduceren van energieverbruik, maar helpt het tevens bij het terugdringen van energiearmoede, het verbeteren van het wooncomfort en de gezondheid van bewoners, en het verhogen van de vastgoedwaarde. Het planten van bomen binnen het kader van natuurinclusief bouwen levert een bijdrage aan CO_2-reductie, temperatuurbuffering door schaduwwerking, en daarmee aan een hogere leefkwaliteit binnen de stad. Daarnaast kunnen bedrijven die hun materiaalstromen optimaliseren en hergebruik bevorderen, kosten besparen op energie en grondstoffen, wat hun winstgevendheid versterkt en bijdraagt aan een duurzame toekomst.

Het benutten van natuurlijke momenten

Veel klimaatmaatregelen kunnen effectiever worden geïmplementeerd wanneer gebruik wordt gemaakt van zogenaamde ‘natuurlijke momenten’. Bijvoorbeeld wanneer een woning wordt gerenoveerd, vormt dit een logisch moment om tegelijkertijd te investeren in verduurzaming. Evenzo biedt werkzaamheden in de openbare ruimte een kans om aanvullende klimaat- en duurzaamheidsopgaven mee te nemen, zodat de ruimte zo toekomstbestendig mogelijk wordt ingericht. In de uitvoering van dit Omgevingsprogramma wordt nadrukkelijk gezocht naar deze natuurlijke momenten. Dit stelt de gemeente in staat om op een efficiënte wijze om te gaan met beschikbare ruimte, mensen en middelen, waardoor de effectiviteit van de maatregelen wordt vergroot.

Werken binnen financiële kaders

De uitvoering van klimaatbeleid vereist vanzelfsprekend voldoende financiële middelen. De gemeente Schiedam kan hierin deels eigen keuzes maken, maar is in belangrijke mate afhankelijk van de subsidies en bijdragen vanuit hogere overheden voor de ontwikkeling en uitvoering van klimaat- en energiebeleid. Daarnaast is de bereidheid van bedrijven en particuliere inwoners om te investeren in duurzaamheid essentieel voor het slagen van de transitie. Voor de periode tot en met 2027 zijn de beschikbare (incidentele) middelen voor de gemeente bekend. Daarom vindt er in 2027 een herijking plaats, gebaseerd op een financiële prognose tot 2030. De verwachting is dat de bijdrage vanuit het Rijk tegen die tijd een meer structureel karakter krijgt, zodat de continuïteit van projecten gewaarborgd blijft en de interne kennis en capaciteit binnen de gemeente behouden kunnen worden.

FOCUS-projecten

Ter voorbereiding op mogelijke toekomstige prioritering vanwege beperkte middelen en/of capaciteit, wordt in het deelprogramma Klimaatmitigatie gewerkt met zogenoemde FOCUS-projecten. Deze projecten leveren een bovengemiddelde bijdrage aan de klimaatdoelstellingen van de gemeente Schiedam. In het geval van schaarste aan capaciteit en middelen krijgen deze projecten prioriteit bij de uitvoering.

7 Veelgebruikte begrippen

In dit document en in gesprekken over klimaat komt een aantal begrippen regelmatig terug. In onderstaande Tabel 2 worden deze toegelicht.

Term	Toelichting
Klimaattransitie	De maatschappij bevindt zich in een overgangs-/transitiefase. Namelijk naar een situatie van minder fossiele brandstoffen gebruiken en keuzes maken om gezamenlijk de planeet leefbaar te houden, ook voor diegenen die na ons komen. Met de klimaattransitie wordt gestreefd naar een klimaatneutrale of zelfs klimaatpositieve samenleving.
Energietransitie	De overschakeling van fossiele brandstoffen en een centraal georganiseerd energiesysteem naar hernieuwbare energiebronnen zoals wind- en zonne-energie. Daarnaast inspelen op een dynamischer en meer decentraal georganiseerd energiesysteem in de toekomst.
Klimaatmitigatie	Klimaatmitigatie is gericht op het tegengaan van verdere klimaatveranderingen. Onder andere verminderen van uitstoot van CO_2en andere broeikasgassen door mensen veroorzaakt; het toepassen van circulaire principes in de samenleving; en de sociale kant van deze transities.
Klimaatadaptatie	Klimaatadaptatie is het aanpassen van de omgeving aan de gevolgen van het veranderende klimaat.
Klimaatneutraal	Klimaatneutraliteit betekent dat je bijdrage aan de opwarming en uitputting van de aarde nihil is. CO_2-neutraliteit beperkt zich tot koolstofdioxide, maar klimaatneutraliteit omvat ook andere broeikasgassen zoals stikstof en methaan. Daarnaast houdt het rekening met bredere milieuproblemen, zoals vervuiling en biodiversiteitsverlies, die het natuurlijke klimaatregulerend vermogen van de aarde aantasten. Klimaatneutraliteit is dus een breder begrip dan CO_2-neutraliteit, omdat het de gezondheid van het hele ecosysteem, inclusief de mens, omvat
CO_2-neutraal	Klimaatneutraliteit betekent dat je bijdrage aan de opwarming en uitputting van de aarde nihil is. CO_2-neutraliteit beperkt zich tot koolstofdioxide, maar klimaatneutraliteit omvat ook andere broeikasgassen zoals stikstof en methaan. Daarnaast houdt het rekening met bredere milieuproblemen, zoals vervuiling en biodiversiteitsverlies, die het natuurlijke klimaatregulerend vermogen van de aarde aantasten. Klimaatneutraliteit is dus een breder begrip dan CO_2-neutraliteit, omdat het de gezondheid van het hele ecosysteem, inclusief de mens, omvat
Bronbenadering	Methode om CO_2-uitstoot te meten waarbij wordt gekeken naar de locatie waar de CO_2-uitstoot plaatsvindt. Denk bijvoorbeeld aan de schoorsteen van een elektriciteitscentrale.
Verbruiksbenadering	Methode om CO_2-uitstoot te meten waarbij wordt gekeken naar de locatie waar het energieverbruik plaatsvindt. Bijvoorbeeld het huis waarin elektriciteit of warmte wordt gebruikt.
Energieneutraal	Bij energieneutraliteit wek je evenveel energie op als je verbruikt.

Tabel 2: Toelichting veelgebruikte begrippen

gemeente Schiedam

Omgevingsprogramma Klimaat
Schiedam 2026
Introductie

Maart 2026

Stadskantoor, Stadserf 1
Postbus 1501, 3100 EA Schiedam
14 010
schiedam.nl